

GRÄNSER RAMSOR

*MEIRA AHMEMULIĆ, RAPHAËL
GRISEY & BOUBA TOURÉ, HANNI
KAMALY, THE LAPIN KING, ENVER
RAMIREZ OCH ALINA CHAIDEROV.*

CURERAD AV DANIEL TERRES & PATRIK HAGGREN

GRÄNSER, RAMSOR

Gränser, ramsor är en utställning om de estetiska förhållandena i den globaliserade urbaniteten och nationalstaten. Från miljonprogrammen i Göteborg till Bodens militärzoner, från migrantarbetarkvarteren i Paris till ett panafrikanskt kollektivjordbruk i Västafrika presenterar konstverken olika sammansättningar av minnen och sensibiliteter, personliga och kollektiva erfarenheter. Verken registrerar aspekter av en värld uppdelad i samhälle och parallellsamhälle, centrum och periferi, inhägnader och allmänningar, subjekt och objekt som formar villkoren för såväl underordning som motstånd. Samtidigt är verken en rik samling relationer och material som komponerar om motställningarnas spelplan och länkar det som hålls åtskilt inom olika sociala och estetiska kategorier. Gränser står för samhällets konfliktlinjer, konturerna av möjliga gemenskaper, tider och geografier som genomkorsar våra själsliga och materiella liv. Ramsor står för besvärjelser och slagord, ständigt återtagande av språk och minnen.

Ordet ramsa kan också betyda ett ordsvall eller en harang, en repetition, en påminnelse, ett tjat, en förutsägelse, en förbannelse, ett nonsens, en ordlek, ett ordspråk och ett minnesknep.

I *Sidenfingrar* på Havremgasinets nedersta plan har Meira Ahmemulić sytt vidare på sin mammas handarbete, ett sängöverkast i siden från Montenegro. Verket återskapar drömmen om skönhet och vila, men också minnet av migrantarbetets villkor i folkhemmet. Ett ljudspår med titeln *När moster gav SKF fingret* återger familjens historia genom vilken förbannelser inspirerade av hemlandet kommer att uttalas i miljonprogrammet Gårdsten i Göteborg: "må du förlora fingrarna i en arbetsplatsolycka, må bidragen du lever på göra slut på dig". Förbannelserna används av Ahmemulic för att generera en surrealistisk historia om alldaglig ordkonst, svårfrånkomligt öde och förutsägelser om att saker och ting kommer att förändras. Alina Chaiderovs skulptur *Heavy Weight* i samma rum handlar även det om

orubblighet och övergående tillstånd. Den består av byggblock som i formen av ett kors placerats ovanpå ett skissblock. Korstecknet i betong följer delvis orden på skissblockets försättsblad, vilket anger en mångtydig lek med ord och materialiserade betydelser. Anspelningen på skissen som handrörelse och utkast förvecklar till exempel korsets monumentala dödsymbolik in i någonting mer tillfälligt, beroende på verkets egen anordning av olika slags block. Ordleken som kretsar kring tyngd och lätthet, synligt och gömt, tycks utgå ifrån något som faktiskt inte är, men är möjligt.

På våning 5 visas videoverket *Sverige är fantastiskt / Svensk folktro* av Ahmemulic där magiska formler läses mot bakgrund av den svenska flaggan och miljonprogramshus i Tranås och Göteborg. En folklöre-insamling med svart magi tillhörande livspraktiker och kunskapsformer som förflyktigades under den svenska moderniteten riktas om till hopp och längtan efter en bättre tillvaro i diasporan. Verkets

iscensättning av folketro omkomponerar idén om det nationella i en antiessensialistisk riktning. Andra sätt att aktivera historiskt minne för att överskrida gränser sker i projektet *Sowing Somankidi Coura*, ett gemensamt minnesarbete av fotografen Bouba Touré och filmmakaren Raphaël Grisey om politisk organisering i Paris, permakulturerna och arkiven i Somankidi Coura, ett självorganiserat jordbrukskooperativ längs Senegalfloden som grundades av en grupp tidigare afrikanska migrantarbetare och aktivister i Frankrike 1977. På våning 5 visas militanta visuella essäer som bygger på en praktik som omfattar film, arkivering, publicering, studiecirklar och teater. Projektet *Sowing Somankidi Coura* vecklar ut och genererar det som kallas filmgeografier: ett spårande av länkarna mellan den radikala traditionen av migrantarbetares kamp i Frankrike, kooperativets panafrikanska historia och ekologisk odling. Genom detta arkivarbete länkas till synes skilda kamper och geografier som historiskt är en del av var-

andra. Arkivet vänder perspektivet på relationerna mellan centrum och periferi och motsäger idén om migranten som ett passivt subjekt i historien. Samtidigt är det en överföring av kunskap och praktiker som kan användas för att mobilisera för framtiden.

Att gränser inte bara är territoriella utan också passerar genom kroppen och subjektet visas av Hanni Kamaly på våning 6. *I This Land 4 All* spårar Kamaly konstens funktion i svensk historia att symbolisera finansiella och statliga krafter. Det är en undersökning av nationalromantikens resonanser i den svenska modernitetens kroppspolitik som visas tillsammans med skulpturer som även ifrågasätter de urbana representationsvillkoren idag. De svårdefinierade stålgestalterna bär namnen på människor som skrivits ut ur historien samtidigt som de påminner om främmande varelser eller anti-mänsklig arkitektur för bevakning och inhägnad. De förtingliga figurerna tycks både konstruerade och sammanfallande, stilla och i rörel-

se, objektifierade kroppar och subjekt med agens och inneboende kraft.

På våning 6 visas också den urbana periferin genom Enver Ramriez film *Negro Escandaloso 4 Ever – The Lost Tapes* som porträtterar musikproducentens yngre bror, rapparen Negro Escandaloso som dog 2014. Familjebilder, självdokumenterande filmer och musikvideos återger en lokal hiphophistoria om transnationella gemenskaper och vardagsliv i Göteborgs miljonprogram på 1990-talet. *The Lost Tapes* organiserar samtidigt ett arkiv över ett genreöverskridande och kritisk berättande om en akut social verklighet som kristalliserar det musikaliska, litterära och visuella.

I samma rum står Alina Chaiderovs två pyramidformade eltorn vilka drar sig undan, dras ut och komprimeras med betraktarens rörelser. De skiftande stålstrukturerna i mänsklig skala tycks bräckliga under en massiv ansamling porslinstallrikar som sträcker sig uppåt, och samtidigt ter sig som flytande efterbilder. De konkretiserade rörel-

serna och minnena i infrastrukturella och vardagliga element i Chaiderovs verk återkommer i *The Lapin Kings* bildsvit som dokumenterar rörelser inskrivna genom inhägnade, prospekterade, utrymda och nedlagda platser i de inhemska kolonialmarkerna från Torneå Lappmark till Boden. De senaste årens integrering av graffiti och street art inom offentlig administration och kulturpolitik har haft en tude-lad funktion, dels inom en strategi för gentrifiering, dels som ett instrument för att kompensera för demokratiskt underskott i politiskt försummade bostadsområden. Om begreppet graffiti på sina håll blivit utmärkande för en stil, en estetik skild från sitt underlag, eller själva den utförande handlingen, så är störandet av ordning här förknippad med ett återtagande av språk och kultur.

*

En uttalad funktion i den svenska kulturpolitiken var länge att motverka det 1974 års kulturproposition kallade

”kommersialismens negativa verkningar inom kulturområdet”. Fram till att formuleringen ströks 2008 kunde den ses som ett sätt att etablera kulturen som ett undantag till förhållandena i resten av samhället, där en av kommersialismens verkningar är segregationen mellan människor. I takt med att ojämlikheten och segregationen ökat, har det istället kommit nya sätt att hantera kapitalismens effekter, nämligen att peka ut delar av samhället som parallella, kopplade till storstädernas geografiska periferier. Men trots att konstens frihet kulturpolitiskt kommit att förknippas mer med marknadens frihet, görs konst och kultur som är präglad av samhällsmotsättningarna, och som samtidigt vägrar de urbana villkoren för representation.

Kanske är själva betraktandet av konst ibland bara en privatiserad angelägenhet, en kreativ näring åt subjektiviteten, ett sätt att slå vakt om svävande och ambivalent njutning. I vilket fall underströk Tidöavtalet 2022 att ställningstaganden för konstens frihet

kan samsas med såväl privatisering av allmännyttan som inre gränskontroller och särskilda visitationszoner. Kombinationen av armlängds avstånd och hårda tag i regeringsförklaringen är del av den synlighetsregim, som reglerar både frihetens och ofrihetens former med en gränsdragning mot det som utmålas som det rasifierade proletariats barbari.

Verken i *Gränser, ramsor* visar också en annan verklighet.

Daniel Terres och Patrik Haggren, curatorer

Till minnet av vägvisaren Bouba Touré (1948–2022) och hiphop-soldaten Zamir Ramirez aka Negro Escandaloso (1983–2014).

Om curatorerna

Daniel Terres och *Patrik Haggren* organiserade åren 2017-2023 programserier, utställningar och konstnärliga interventioner i offentliga rum under projektet Urban Konst på Göteborgs Konsthall. De var gästredaktörer för tidskriften Ord&bild, nr 3-4: 2021 med ett nummer om urbanitet och konstfältets kategoriseringar. *Gränser, ramsor* är en del av deras pågående undersökning av konstens reproduktion av urbana motsägelser.

Medverkande konstnärer

Meira Ahmemulić (f. 1974 i Halmstad) är konstnär och författare. Hon har studerat vid Konsthögskolan Valand i Göteborg och vid Academy of Fine Arts i Colombo, Sri Lanka. Hennes verk har ställts ut på flera konstinstitutioner i Sverige, senast på Blå Stället i Angered, GIBCA (Gothenburg International Biennial of Contemporary Art) och Moderna Museet. Som författare har hon publicerats i tidskrifter som Ord&Bild, Glänta, OEI och Paletten.

Alina Chaidarov (f. 1984 i Leningrad) migrerade som barn i början av nittiotalet till Sverige med sin familj. Denna personliga historia genomsyrar hennes arbete och väver samman privata och kollektiva erfarenheter. Genom förskjutningar och rörelser i skulpturala kompositioner tar hon upp teman som materia, tid, kropp och rum. Hennes känsliga och ömtåliga skulpturer och installationer som är förankrade i en konceptuell tradition, med en stark materiell närvaro, belyser en bredare historisk, social och kulturell bakgrund.

Raphaël Grisey (f.1979 i Paris) bor och arbetar i Berlin. Grisey använder video, redaktionella och fotografiska verk för att sammanställa berättelser om minnespolitik, migration och arkitektur.

Hanni Kamaly (f. 1988 i Hamar) är en forskningsbaserad konstnär som arbetar med skulptur, video och performance. I sin praktik undersöker hon den politiska konstruktionen av identitet, vem som har rätt att skriva och visa historien, samt hur dessa historier registreras, förkroppsligas och samlas in. Kamalys verk väver samman fragment för att exponera visuell kultur, etnografi och historia, och avslöjar patriarkala, koloniala, rasistiska och nationalistiska strukturer som fortfarande existerar.

**Medverkande
konstnärer
forts.**

The Lapin King aka Döden från Vittangi. Vandal, kulturskapare och småkriminell från Vittangi, Norrbotten. Verksam i Sápmi med omnejd. Från toppen till botten av kartan. Skriver SUL och LLVL som gäng. Varit klottrare i 20 års tid med mindre avbrott då och då.

Enver Ramirez (f. 1977 i bergen mellan Bolivia och Peru) har de senaste femton åren samarbetat med majoriteten av Göteborgs hiphopscen som producent och filmfotograf för musikvideos. På 1990-talet var han med och grundade rapkollektivet *Hammer Hill Click* som banade vägen för kommande generationer av förortshiphop. 2014 regisserade han sin första kortfilm ”*STÄMPLADE*” som han kallade för ”Blattsplotaiton-film” inspirerad av ”Blacksplotation-filmer” på 1970- och 80-talet. År 2017 producerade han ytterligare en blattsplotation-film, ”*ALLT FÖR DIG BROR*”, regisserad av Mischa Snicker.

Bouba Touré (1948-2022) bodde i Paris och Somankidi Coura, Mali. Han bodde i Foyer Pinel i Frankrike från 1965 och arbetade på metallfabriken Chausson fram till 1969. Han studerade vid Vincennes University och var biografmaskinist på Cinema 14 Juillet och L’entrepôt, Paris. Från 1970-talet dokumenterade han som fotograf livet och kampen för migrerande arbetare och arbetare och bönder i Frankrike och Mali. Touré var med och grundade kooperativet Somankidi Coura år 1977. År 2015 publicerade han boken *Notre case est à Saint Denis*. Touré ställt ut verk och hållit föredrag i föreningscirkclar sedan 1980-talet och på senare tid även på konstinstitutioner. Hans fotografier har presenterats på bland annat Bamako Encounters 2019 och på fototriennalen i Hamburg 2022.

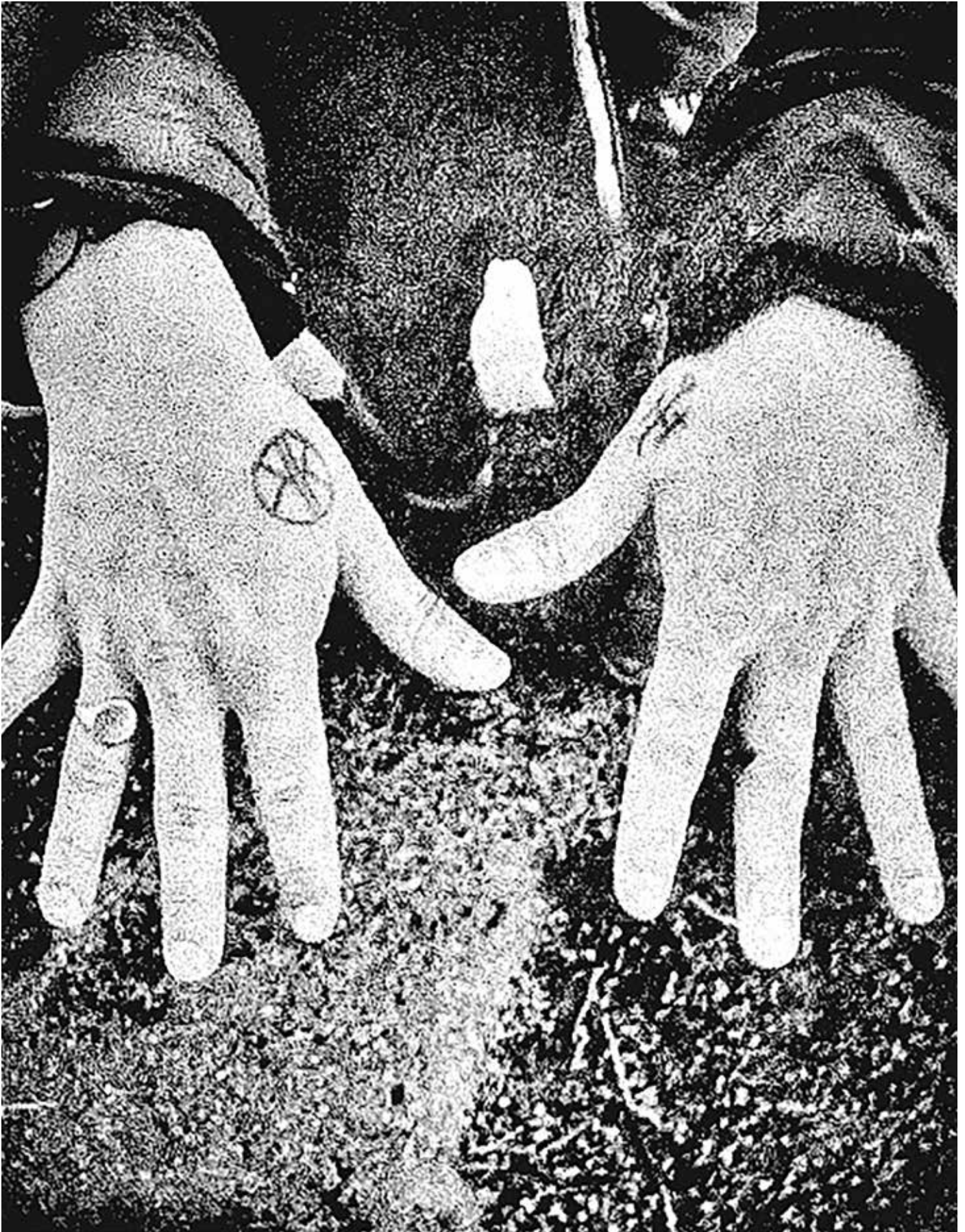

Bild från The Lapin Kings bildsvit, foto: Luleåpolisen

Alina Chaiderov

Extract I & II 2017

Svetsat stål, plexiglas, porslinstallrikar

Alina Chaiderovs skulpturer *Extract I & II* står som eltorn, monumentala faktum i en självklar vardag, en omgivande arkitektur och infrastruktur för elektricitet och information. Samtidigt anger den balanserade konstruktionen någonting tillfälligt eller övergående. Verket hålls samman av tyngdkraften som samtidigt hotar att orsaka kollaps. Stålstrukturerna har fått konstnärens eget höjdmått och tallrikarna som staplats på dem är en skör ackumulation av intima associationer och delade bildvärldar. Lagren av porslin kan ses på samma gång som en ansamling av data och resterna av ett frosseri. Verket ger en koncentrerad bild av hur den information vi konsumerar formar våra böjelser och fantasier, rörelser och uttryck. Samtidigt döljer sig *Extract* för en entydig och förenklad berättelse. Utvinningen av mening hejdas genom verket förtätade betydelser och sköra jämvikt.

The Lapin King

Fotoutskrifter, ramsor

The Lapin Kings fotosvit sträcker sig över ett stort geografiskt område från Torneå Lappmark till Boden och Gällivare, genom de inhemska kolonialmarkernas militärzoner och projekterade hamnområden. Slukhålen och det rivna Fokushöghuset i det utrymda Malmberget är som monument över Sveriges koloniala industri, liksom det inställda Stålverk 80 i Luleå, platser som i fotografierna märkts med tags och målningar. Andra platser som bilderna refererar till är Bodens fästning, Gula huset i Prästholmen, tågstationerna i Boden och Luleå, Väg 97, Jokkmokk, Gällivare, kustbevakningen i Hudiksvall, gamla centrum i Kiruna, Bergnänsbron i Malmberget, Jokkfallsbron, Trapphouse och ett soprum på Tuna.

Bilderna dokumenterar handlingar som är en del av de senaste årens rörelse för återtagande av språk och kultur, och som motsätter sig koloniseringen av Sápmi. Samtidigt befinner de sig inom ramen för en ny svensk nolltolerans mot graffiti med sitt säte i Luleå och Gällivare tingsrätter – något som gör sig påmint i Luleåpolisens bild av ett par händer, tagen i bevissyfte och hämtad från ett förundersökningsprotokoll. Den syns på en förstoraad sida ur tidskriften *Ord&Bild* där den publicerades jämte en ramsa från Jukkasjärvi, ett rim ur låten "Norrskensflamman" av The Lapin King och Varg2TM och ett ordspråk från Vittangi som lyder: "Ei herrat paljon kärsi: tikula silhmään pistää niin suuttuvat" (Herreskap tål inte mycket: sticker man dem i ögat, blir de arga).

Tagsen som är synliga i the Lapin Kings bildserie insisterar ofta på nordsamiska, byfinska, lulesamiska och gällivarefinska framför svenska medan själva namnet The Lapin King anknyter till hiphopgruppen the Latin Kings i den latinamerikanska exilen i stockholms miljonprogram. Bilderna är tidigare publicerade i *Ord&Bild* 3-4: 2021

Enver Ramirez**Negro Escandaloso 4
Ever – The Lost Tapes
2023/2024****Video, 48 min,
privat bildarkiv,
affisch av Dennis Chan**

Negro Escandaloso 4 Ever – The Lost Tapes är ett porträtt över Zamir Ramirez aka Negro Escandalosos liv och en skildring av hiphopens historia i miljonprogrammet Hammarkullen i Göteborg på 1990-talet. Verket är musikproducenten och regissören Enver Ramirez minnesarbete om sin yngre bror Zamir Ramirez som gick bort 2014. På 1990-talet var Enver medgrundare till rapkollektivet HammerHill Click som banade vägen för kommande generationer av förortshiphopare, ett arv som hans bror Zamir tog vidare under namnet Negro Escandaloso. Videoverket består av scener ut Zamirs vardagsliv, intervjuer och fragment från platser som Mixgårdens fritidsgård, Bredfjällgatan i Hammarkullen, musikvideor och en avskedsceremoni i Bolivia, där vänner och familj spred Zamirs aska vid Titicacasjön. Det innehåller också dokumentation av en minneskonsert på Musikens Hus i Göteborg med Vic Vem, XO, Loco Ivo, Tribulogia, Prince Ali, Allyawan, Chato Ladron och Clicken med flera.

Materialen kommer från Zamirs kvarlämnade hårddiskar och Envers eget arkiv som sträcker sig från början av millennieskiftet fram till idag. Berättelsen är lika mycket ett porträtt över Zamirs Ramirez aka Negro Escandalosos liv som en lokalhistoria om hiphopen skildrad genom diasporans livsvillkor och den urbana periferin. Verket är ett montage som visar hur det musikaliska, visuella och litterära samspelar i ett kritiskt genreöverskridande berättande om en akut social verklighet.

Tillsammans med filmen visas bilder från familjealbum och en affisch illustrerad av Zamirs nära vän, datorspel-illustratören Dennis Chan. I affischen syns Zamir Ramirez i formen av en Chakana, ett trappstegsformat kors med ett öga i mitten. Det är en symbol från de andinska samhällena och Incasamhället som betyder bro eller kompass mellan världar.

**Nästa
uppslag**

Montage bestående av delar av två låttexter till "Historia" och "Intro" från Negro Escandalosos postuma dubbelskiva *Chasqui yua / Pånyttfödd* (2019), två illustrationer av Dennis Chan, fotografier ur familjealbum och bilder från Zamir Ramirez vistelse i Bolivia, som blev en allt viktigare plats i arbetet med musiken och i sökandet efter ett hem. Zamirs diskografi och samarbeten med bolivianska artister som Daniel Beats, gruppen La Gran Llajta och Essencia Urbana har gjort honom till en betydelsefull referens i den svenska och bolivianska hiphopscenen. Form: Milena Karlsson för tidskriften Paletten.

Politik och religion är ju världens största lögn
Med korset i handen släckte dom våran dröm
Latinamerika har lidit alldeles för länge
Tack vare Columbus så blev allting mycket värre
Dom tvingade oss att bli katoliker med våld
Och brände ner byar som inte ville se sånt
Kvinnor våldtogs och flera raser raderades
Och tvingades att se sina familjer bli utplånade
Kyrkor byggdes över massgravar
Och folket kastades in i gruvor för att slava
Det är så europa blev rikt på vår bekostnad
Nu blir mitt folk hatade av dessa fejkblonda
CIA startade statskupper och människor
slaktades av militärtrupper
Che Guevara mördades och hoppet
bara krossades
Kommunismen dog men han hoppades
det kostade

La sociedad me atrapa, yo quiero escapar. Estoy
viviendo en la mugre de tu pedestal. Ya me
canse de la mentira que causa problemas. Traga
verdad, mi dicho hoy es mi emblema

Samhället fångar mig, jag vill fly. Jag lever i
smutsen på din piedestal. Jag har fått nog av
lögnen som orsakar problem. Svälj sanningen,
mitt ordspråk idag är mitt emblem.

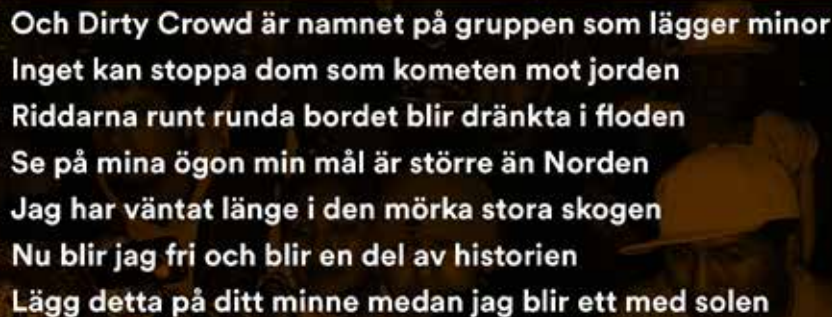

Det här sagan om mitt liv
Och den här är den jag blev
En latinamerikan som rappa vad han ser
Mitt land är Bolivia men problemen tog mig hit
Diktaturen fick ju väldigt många föräldrar att fly
Min farsa var kommunist och blev tillfångatagen

För varenda röd väst det var en fiende för staten
Han blev torterad och slagen av militären
Tills han rymde därifrån och fick se resten av världen
Peru, Kuba, Albanien och China
Morsan väntade med min bror två år i Lima
Slutligen kom dom till Sverige och jag blev född
Norrköping Marielund var stället jag växte upp
Mina föräldrar separerade och vi flyttade
Ner till Göteborg där Hammarkullen väntade
Åtta år gammal en ny stad ny ort
Det var bara börja om och åren dom gick ju fort
Kullen blev mitt hem och skapade den jag är idag
Angerementalitet för evigt kommer sitta kvar
Jag vill tacka min bror som fick mig att börja med rappen
Han var en av dom som grundade Clicken från marken
Fråga vem som helst historien kan inte ändras
Grabbarna från orten dom sitter faktiskt och väntar
På detta sound smutsigt som fan bort med det fina
Negro har gått loss och kan inte sluta skriva
2013 är året dom släpper skivor

Och Dirty Crowd är namnet på gruppen som lägger minor
Inget kan stoppa dom som kometen mot jorden
Riddarna runt runda bordet blir dränkta i floden
Se på mina ögon min mål är större än Norden
Jag har väntat länge i den mörka stora skogen
Nu blir jag fri och blir en del av historien
Lägg detta på ditt minne medan jag blir ett med solen

Träffpunkt som öppnades
efter branden skulle stängas

**HOTAD
FRITIDSGÅRD
I HAMMAR-
KULLEN**

Hanni Kamaly

SON
2015–2024
Stål, Casioklocka,
aluminum

Förvridna objekt av stål liknar oigenkännbara varelser från en science fiction-värld hemsökt av invaderande och hotfulla varelser från andra planeter. Hanni Kamalys stålstrukturer kan associeras med förtingligande främmande kroppar formade av våld eller en fientlig anti-mänsklig arkitektur som grindar, höga staket och taggtråd vid gränser och kontrollpunkter. På samma gång är de ömtåliga konstruktioner med tvetydig balans och riktning som tycks svårlästa i förhållande till de urbana koreografierna av begär och kontroll av kroppen.

ALI BEN MOHAMMED
2024
Stål

Titlarna på Kamalys skulpturer i utställningen *Gränser, ramsor* på Havremagasinet är namnen på tre personer som listas under rubriken "Utlänningar" i rasbiologen Herman Lundborgs bok *Svenska folktyper* från år 1919). Där porträtteras de utan namn med bild och beskrivningar som till exempel "rasblandad individ, kriminell" eller "lösdrivare". BEN MOHAMMED beskrivs i boken som "Arbetare från Tunis. Rasblandad. Kriminell" och DICKINSSON-TYKITSCHIE som "Cirkusartist. Japansk undersåte med japanskt och europeiskt blod. Kriminell". Genom egna arkivsökningar fann Kamaly deras namn i en tidskrift från polismyndigheten i Stockholm som gavs ut åren 1879–1983.

GEORGE RICHARD
DICKINSSON-TYKITSCHIE,
2024
Stål

På väggen ritar Kamaly en karta över nationalromantikens resonanser i den svenska modernitetens kultur och kroppspolitik, där personer som Herman Lundborg vid rasbiologiska institutet och idrottaren Carl-Enfrid Carlberg som var en finansiär av den nationalsocialistiska rörelsen figurerar jämte konstnärer som skapade en normativ estetik och symboler för svenska finansiella och statliga krafter. Dessa representationer sammantvinnade profit och kolonial expansion, och framträder än idag som en förutsättning för såväl konsten som urbaniteten.

THIS LAND 4 ALL
2022

Video
12:03 min

Videoverket *THIS LAND 4 ALL* är en essäfilm som undersöker idén om den nordiska rasens överlägsenhet i Sverige. De olympiska spelen i Stockholm 1912, Svenska folktypsutställningen 1919 och studentprotesterna mot invandring av judiska läkare till Sverige 1939 ställs i relation till hur nationalromantiska strömningar, rasbiologi och kroppspolitik bidrog till att definiera ett avgränsat nationellt subjekt baserat på idén om renhet. Kamalys tidsram sträcker sig tillbaka till perioden efter Sveriges förlust av Finland år 1809. Under denna tid blomstrade nationalromantikens föreställningar om folksjälen och fosterlandet som blev centrala i kulturen. Ett tankegods som revitaliseras idag med rådande diskussion om kulturkanon, den nya migrations- och försvarspolitikerna samt inre utlänningskontroller.

Meira Ahmemulić
Sverige är fantastiskt
/ Svensk folkstro
2023

Video
8:56 min

Videoverket *Sverige är fantastiskt / Svensk folkstro* utgår från konstnärens berättelse om ett brev papper hon köpte som barn med en bild av gröna ängar under en regnbåge. Mot den ljusblå himlen stod texten ”Sverige är fantastiskt”. Verket består av folkloristen Leonard Fredrik Rääfs uppteckningar av folkstro, magiska formler för att bli älskad, öppna lås och slippa straff som läses upp mot bakgrund av den svenska flaggan och bilder på betonghus i miljonprogrammen i Gårdsten i Göteborg och Stoeryd i Tranås. “Skatter är mogna att grävas upp först av fjärde generationen efter nedläggaren”, läser ett barn i filmen. Ett slags konstaterande av migrationens erfarenhet och dess resonans över tid.

Verket är genomfört med stöd av Kultivera.

Demonstration i solidaritet med papperlösa migranter och ockupationen av Saint Bernard-kyrkan i Paris, 30 juni 1996. Bild: Bouba Touré.

Bouba Touré & Raphaël Grisey

**Sowing Somankidi Coura
ett generativt arkiv**

Projektet *Sowing Somankidi Coura* är ett gemensamt minnesarbete av fotografen Bouba Touré och filmmakaren Raphaël Grisey om permakulturerna och arkiven i Somankidi Coura, ett självorganiserat jordbrukskooperativ längs Senegalfloden som grundades av en grupp tidigare afrikanska migrantarbetare och aktivister i Frankrike 1977.

Xaraasi Xanne (Crossing Voices)

**en film av Raphaël Grisey
och Bouba Touré, 2022**

I utställningen på Havremagasinet presenteras militanta visuella essäer som bygger på en praktik som omfattar film, arkivering, publicering, studiecirkel och teater. Dessa formulerar berättelser om frigörelse, kollektiv vård och allianser mellan bönder. *Sowing Somankidi Coura* vecklar ut och genererar filmgeografier: ett spårande av länkarna mellan den radikala traditionen av migrantarbetares kamp i Frankrike, kooperativets panafrikanska historia och ekologisk odling.

Traana

(Temporary Migrant)

**en film av Káddu Yaraax,
Raphaël Grisey
och Bouba Touré
2017**

Syftet med arkivet är att avkolonisera och bestrida politiken för migration och utveckling, och vända perspektivet på relationerna mellan nord och syd. De visuella materialen i utställningen berättar historien om en generation av migrantarbetare i Europa strax efter avkoloniseringen av Afrika på 1960-talet, en historieskrivning som saknas i nationella berättelser och som motsäger idén om migranten som ett passivt subjekt i historien.

**Somankidi Coura
10 utskrifter av fotografier
från åren 1976–2019
av Bouba Touré**

Jordbrukskooperativet Somankidi Coura i Mali grundades 1977 av 14 personer med bakgrund som militanta migrantarbetare. Gruppen träffades första gången i Paris i kollektivet ACTAF (Cultural Association of African Workers in France) som startades för att stödja den pågående migrantarbetarrörelsen i Frankrike och befrielsekamperna i Kap Verde, Angola, Moçambique och Guinea Bissau.

**Our Lives and
Work in France
bildspel med fotografier
från åren 1976–2019
av Bouba Touré**

Efter de upprepade torrperioderna och hungersnöden i Sahel i början av 1970-talet började kollektivet, som bestod av hundratals medlemmar, fundera på alternativa ekonomiska metoder och jordbruksmetoder i byarna för att utmana det nykoloniala jordbruket och levnadsförhållandena på landsbygden. Följande några praktikperioder inom jordbruket i Marne och Haute-Marne i Frankrike 1975 och 1976 återvände gruppen till Senegalfloden nära staden Kayes – vid en korsväg för migration – för att starta ett jordbrukskooperativ. Kooperativet finns kvar än idag och försörjer sig på odling av flera grödor (lök, bananer, okra, hirs, durra, chili etc.) som säljs på de lokala marknaderna och fröproduktion (Violet de Galmy-lök och okra) med regenerativa metoder som förenar agro-pastoralt jordbruk under regnperioder med bevattnade trädgårdar under resten av året. Kooperativet Somankidi Coura bildades på initiativ av fri-radion Radio Rurale de Kayes, kvinnoföreningen i Somankidi Coura, URCAK, Kayes regionala union för jordbrukskooperativ, och föreningen för regionala fröproducenter COPROSEM.

Meira Ahmemulić**Sidenfingrar 2024
Siden, ull, bomull****När moster gav SKF fingret
(2023)****Ljudinspelning
25:00 min**

Sidenet i verket *Sidenfingrar* köpte konstnärens mamma på 1980-talet under en resa till sin födelsestad Gusinje i Montenegro. Tillbaka i Gårdsten i Göteborg användes tygerna för att tillverka kläder och vad som lovade vara en magisk omvandling av familjens lägenhet. Meira Ahmemulic mödosamt handsyddas fingrar med knotor och ärr lättar ovanför föräldrarnas guldiga överkast på den svävande sängen placerad i mitten av rummet. De rosa volangerna har konstnären sytt som en fortsättning på mammans hemarbete vid sidan av städarbetet i industrin. Familjeberättelsen görs som ett gemensamt verk över generationer där det orörda överkastet som prydnad symboliserar hemmets omsorg lika mycket som slitet och bristen på vila. Handarbetet förkroppsligar arbetet att minnas.

Ljudverket *När moster gav SKF fingret* utgör tillsammans med det nya verket *Sidenfingrar* en installation på Havremagasinet. Förbannelser från byarna Gusinje och Plav i Montenegro överförs till Gårdsten och den svenska industrin. Med konkreta detaljer som sidentyger och stympade fingrar berättas det om migrantarbetets villkor i folkhemmet. Språket som repeterar förtryckande klichéer och uttrycker vanmakt kan också vara en fantasifull lek med sirligt formulerade vedergällningar mot samhällets orättvisor och hur de formar livet.

Verket skapades med stöd av Tentative Transmits.

Alina Chaiderov**Heavy Weight
2015
Ritblock,
byggblock i betong**

Som ofta med Alina Chaiderovs skulpturer består *Heavy Weight* av all dagliga föremål. Byggblock i betong har lagts i ett kors ovanpå ett ritblock så att orden "Heavy Weight paper" på försättsbladet klippts av till "Heav.." – en ordlek som kanske leder till "Heaven". Korset som symboliserar död, synd, förlåtelse och evigt liv tynger ned de tomma arken i ritblocket. Anordningen kunde användas till att pressa växter mellan bladen och stanna tiden. Och korset kunde symbolisera minnet av ett liv, eller det oanvända ritblocket ett ännu oinfriat löfte. Innebörden hos det halvt dolda ordet weight glider mot vikt, viktigt, angeläget som ett tecken på en handling som ska röra till den ordning som verkets enkla former verkar lova. Genom att spela på det synliga och fördolda, det tillfälliga och lagbundna, intuition och koncept, lagrar Chaiderov materiella tvetydigheter och språkliga motsägelser. Ogenomträngliga historier och obesvarade frågor döljs under de konkreta och mysteriösa rit- och stenblocken.

**TÄNK PÅ MILJÖN:
Lämna gärna tillbaka
mig när du läst klart!**

**Läs mer om Havremagasinet och
vårt program på vår webbsida!**

**info@havremagasinet.se
www.havremagasinet.se
@havremagasinet.se**

**HAVRE
MAGASINET**

**HAVREMAGASINET
Norrbottnensvägen 18
SE-961 36 Boden**